

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

818

Vragen van de leden **Sneller, Bamenga, Rooderkerk** (allen D66) en **Gabriëls** (GroenLinks-PvdA) aan de Ministers van Economische Zaken en van Klimaat en Groene Groei en de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat over *de faillissementen van steeds meer koplopers in onze circulaire economie* (ingezonden 14 november 2024).

Antwoord van Staatssecretaris **Jansen** (Infrastructuur en Waterstaat), mede namens de Ministers van Economische Zaken en van Klimaat en Groene Groei (ontvangen 16 december 2024).

Vraag 1 t/m 9

Wat heeft u concreet gedaan toen Umincorp failliet ging?¹

Wat heeft u concreet gedaan toen TRH failliet ging?²

Wat heeft u concreet gedaan toen Ioniqa failliet ging?³

Wat heeft u concreet gedaan toen Ecocircle failliet ging?⁴

Wat heeft u concreet gedaan toen u hoorde dat Vinylrecycling in de problemen zit?⁵

Wat kunt u nog doen voor Vinylrecycling, dat aanstaande dinsdag faillissement zal aanvragen?⁶

Wat kunt u nog doen voor Healix, dat de productie onlangs heeft stilgelegd?⁷

Welke signalen heeft u dat andere bedrijven, die in het hart van de circulaire economie actief zijn, in de financiële problemen zitten? Kunt u toelichten wat u hier concreet aan gedaan geeft?

Wat is uw analyse van de oorzaken waarom deze bedrijven in de problemen zitten? Ziet u hier een gemeenschappelijke reden voor?

¹ Change, 24 januari 2024, (<https://www.change.inc/circulaire-economie/drama-voor-nederlandse-plasticrecycling-umincorp-failliet-en-andere-bedrijven-in-nood-40746>)

² Recyclingmagazine, 23 juli 2024, (<https://www.recyclingmagazine.nl/materialen/plastic-recycling/goedkoop-chinees-plastic-nekt-plasticrecycler-trh/53892/>)

³ Duurzaam ondernemen, 16 oktober 2024, (<https://www.duurzaam-ondernemen.nl/circulair-plasticbedrijf-en-nationaal-icoon-ioniqa-failliet/>)

⁴ Afvalonline, (<https://afvalonline.nl/bericht/41309/plasticrecycler-ecocircle-valt-om>)

⁵ Change, 15 maart 2024, (<https://www.change.inc/circulaire-economie/wordt-vinylrecycling-volgende-onnodige-slachtoffer-van-falend-nederlands-beleid-40868>)

⁶ NRC, 13 november 2024, (<https://www.nrc.nl/nieuws/2024/11/13/economieblog-13-november-2-a4872876>)

⁷ FD, 7 november 2024, (<https://fd.nl/bedrijfsleven/1536369/nog-eeen-plasticrecycler-in-de-problemen-healix-legt-productie-stil>)

Antwoord 1 t/m 9

Innovatieve circulaire bedrijven hebben we hard nodig voor een klimaatneutrale en circulaire economie en onze toekomstige grondstofvoorziening. De huidige moeilijke situatie van de genoemde en andere circulaire bedrijven is dan ook een reden tot zorg. Het kabinet kan niet ingaan op individuele casus, maar wel bevestigen dat het Ministerie van KGG contact heeft gehad met een aantal plasticrecyclingbedrijven om mogelijkheden voor ondersteuning te bekijken.

De oorzaken van faillissement verschillen per bedrijf. Er is echter wel een aantal hoofdlijnen aan te wijzen, zoals de concurrentie van recyclelaar met goedkoop, nieuw (virgin) plastic uit de VS en Azië. Afnemers lijken prijsvoordelen hoger te waarderen dan duurzaamheidsvoordelen. Anders gezegd, er bestaat bij producenten van consumentenproducten op dit moment nog onvoldoende bereidheid om de meerprijs van duurzamer gerecycleerd plastic te betalen.

Daarnaast is de markt nog onvolgroeid met grote fluctuaties, krappe marges en beschikt zij nog niet over decennialange op kostprijs geoptimaliseerde productieprocessen. Met name jonge recyclingbedrijven blijken hier kwetsbaar te zijn. Ook bestaat er onzekerheid bij bedrijven over hoe de Europese regelgeving er precies komt uit te zien: veel relevante wetgeving is nog in ontwikkeling of moet nog ingaan.

Dit speelt niet alleen in Nederland, maar is ook een Europees probleem. We zien in bredere zin dat de concurrentiepositie van de Nederlandse en Europese industrie onder druk staat. In Nederland staat de concurrentiepositie nog verder onder druk door dure energie en problemen met aansluitingen op het elektriciteitsnet.

We kunnen deze bedrijven waar mogelijk steunen in hun onderzoek en ontwikkeling met regelingen als DEI+ en VEKI. Juist in de fase na de ontwikkeling, bij het betreden van de markt, zijn de mogelijkheden voor de overheid om te interveniëren bij individuele bedrijven beperkt.

Vraag 10

Deelt u het beeld dat we «weer een markt cadeau geven aan China»?⁸

Antwoord 10

Nee, dit beeld deel ik niet.

Vraag 11

Wat is de «true price» van zogenaamde «virgin plastics»? Is de true price van virgin plastics hoger dan de true price van gerecyclede plastics?

Antwoord 11

«True price» verwijst naar de echte prijs van een product, die we zouden moeten betalen als we ook de verborgen kosten van schade aan milieu, dier en mens meenemen. De echte prijs van de meeste producten is hoger dan wat je er in de winkel voor betaalt.⁹ Het kabinet heeft de true price van nieuw fossiel plastic niet laten berekenen. In het algemeen kan gesteld worden dat de milieufdruk van virgin plastic hoger is dan die van recycled plastic. Daarbij wordt bij de productie van een kilogram recycled plastic gemiddeld 3,2 kg minder CO₂ uitgestoten in de gehele keten ten opzichte van de productie van een kilogram virgin plastic.¹⁰

Vraag 12

Wat zijn volgens u de onderliggende oorzaken van de lage prijs van Chinees plastic dat de Europese markt op dit moment overspoelt?¹¹

⁸ Telegraaf, 11 november 2024, (<https://www.telegraaf.nl/financieel/1648053433/recyclingbedrijven-vallen-bij-bosjes-om-door-aziatische-prijsvechters-we-geven-weer-een-markt-aan-china-cadeau>)

⁹ Bron: www.milieucentraal.nl

¹⁰ <https://ce.nl/publicaties/een-nationale-belasting-op-primair-fossiel-plastic/>

¹¹ FD, 19 augustus 2024, <https://fd.nl/opinie/1527568/faillissement-recyclingbedrijven-is-politieke-keuze>

Antwoord 12

De onderliggende oorzaken zijn onder andere de relatief hoge energie- en grondstofprijzen in Europa (en in Nederland in het bijzonder). Ook is er sprake van een mondiaal productieoverschot van een aantal veelvoorkomende typen plastic.

Nederland hecht veel waarde aan een mondiaal gelijk speelveld waarop eerlijke concurrentie kan plaatsvinden. De EU heeft verschillende instrumenten om praktijken van derde landen die de markt verstoren te adresseren. Als er sprake is van dumping of marktverstoring door subsidiëring van geïmporteerde goederen kan de EU op basis van een onderzoek anti-dumping- of anti-subsidiemaatregelen nemen. Dit zijn maatregelen om ernstige schade aan de EU-industrie te voorkomen en een gelijk speelveld te herstellen. Daarbij geldt wel dat de EU telkens een zorgvuldige afweging dient te maken tussen de belangen van onder andere EU-producenten, industriële gebruikers en consumenten. Op het gebied van plastic heeft de Commissie eerder dit jaar reeds antidumpingheffingen ingevoerd voor polyetheentereftalaat (PET) uit China. Sinds 2000 gelden al antisubsidiemaatregelen op PET uit India. Daarnaast gelden sinds 12 juli 2024 voorlopige antidumpingmaatregelen op polyvinylchloride (PVC) uit Egypte en de VS.

Vraag 13

Kunt u inzicht geven in de publieke middelen die besteed zijn om het succes van plasticrecyclingsbedrijven mogelijk te maken?

Antwoord 13

Net zoals alle bedrijven kunnen deze ondernemingen aanspraak maken op ondersteuning vanuit de overheid voor innovatie en ontwikkeling. Te denken valt aan de DEI+ en VEKI subsidieregelingen en de financiering van Invest-NL en de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's). In bijvoorbeeld de DEI+ regeling is afgelopen 10 jaar 17 procent van de € 540 miljoen besteed aan innovatieprojecten in de plastic recycling.¹² Ik kan op dit moment niet aangeven wat de bedragen zijn voor het totaal van alle publieke middelen die bij de sector zijn terechtgekomen.

Bij toekenning van innovatiemiddelen wordt altijd ingecalculiseerd dat een innovatie risicovol is en ondanks overheidssteun soms niet tot wasdom komt. Ondersteuning voor de laatste fase bij markttoetreding is vanuit publieke middelen uiterst lastig omdat ervan uitgegaan wordt dat de markt dit moet oppakken.

Het is de structurele business case van de plasticrecyclingindustrie die versterkt dient te worden. Eénmalige financiële ondersteuning van een bedrijf, zoals een investeringssubsidie of een garantstelling, kan het probleem van de slechte financiële situatie van de markt niet oplossen. Hiervoor is een gezamenlijke inspanning van financiers van recyclingbedrijven, afnemers van recyclaat, producenten van plastic producten en de overheid vereist. In dat kader werkt het kabinet aan een samenhangend pakket van normeren, beprijzen en subsidiëren om de vraag naar circulair plastic te stimuleren.

Vraag 14

Wat bent u concreet van plan om te zorgen dat niet nog meer bedrijven die onze circulaire economie van de toekomst moeten dragen failliet gaan, aangezien de passieve houding van het kabinet uit het antwoord op vraag 17 duidelijk onvoldoende is, gegeven de vele faillissementen?¹³

Antwoord 14

Het kabinet vindt het van groot belang dat de recyclaatmarkt wordt versterkt en de plasticketen circulair wordt gemaakt. Het stimuleren van een markt voor circulair plastic is belangrijk voor het realiseren van de grondstoffentransitie, het behalen van de klimaatdoelen en het behoud van een sterke chemie- en recyclingsector. Daarom zet het kabinet in op een combinatie van normeren, stimuleren en beprijzen. Als onderdeel van het bredere pakket is dit kabinet van plan om per 2028 een heffing op plastic in te voeren

¹² 10jaarDEI+-Honderdeninnovatiesvoordetoekomst(rvo.nl)

¹³ Aangangsel Handelingen II, vergaderjaar 2024–2025, nr. 135, (<https://open.overheid.nl/documenten/dpc-152d998decf1d9544f1687c2086ce7c3e31439c0/pdf>)

(beprijzen). In najaar 2024 wordt in kaart gebracht hoe de heffing kan worden vormgegeven, wat mogelijke alternatieven zijn en wat de beleidseffecten zijn. Ook werkt het kabinet aan het vormgeven van een circulaireplasticnorm waarbij in Nederland vanaf 2027 bij het maken van plastic verplicht een percentage plastic recycklaat en duurzame biograndstoffen worden toegepast. Tot slot stelt het kabinet in totaal € 267 miljoen aan subsidies beschikbaar om bedrijven bij te staan in de transitie naar een circulaire plastic keten (stimuleren). Bij de Voorjaarsnota van 2025 zullen de effecten van de circulaireplasticnorm en de plastic heffing integraal worden gewogen en zullen tot die tijd geen onomkeerbare besluiten worden genomen.

Ook op Europees niveau zet het kabinet zich in om de recycklaatmarkt en de circulaire plastic keten te verbeteren. Nederland heeft in het kader van de wetsvoorstellen uit het EU Actieplan Circulaire Economie steeds actief gepleit voor ambitieuze doelstellingen voor het verplicht toepassen van recycklaat en ook richting de huidige Commissie zal Nederland deze boodschap blijven uitdragen, om de vraag naar recycklaat te versterken, hoogwaardige recycling te stimuleren, CO₂-emissies te reduceren en de afhankelijkheid van derde landen te verminderen.

Toepassing van recycklaat is een belangrijk aspect in veel van de voorstellen die de afgelopen periode zijn verschenen, bijvoorbeeld de Verpakkingenverordening en Verordening circulaire voertuigen. Tegelijkertijd had Nederland op sommige punten graag hogere percentages willen zien. Zo wilde Nederland tijdens de onderhandelingen over de Europese Verpakkingenverordening de door de Europese Commissie voorgestelde doelstellingen voor het verplicht toepassen van recycklaat in plastic verpakkingen verhogen. Daar bleek uiteindelijk echter onvoldoende steun voor bij andere lidstaten. Nederland heeft daarnaast in beide wetgevingstrajecten gepleit voor het toepassen van biogebaseerd plastic, om versneld fossiele grondstoffen te vervangen door duurzame hernieuwbare grondstoffen.

Het kabinet zal ook bij toekomstige onderhandelingen over Europese productregelgeving blijven pleiten voor ambitieuze normen voor de toepassing van recycklaat en voor biogebaseerde plastics. De onderhandelingen over de Verordening circulaire voertuigen zijn nog gaande en naar alle waarschijnlijkheid zal ook een verplichte doelstelling voor plastic recycklaat worden opgenomen.